Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

28 973 Toekomst veehouderij

AB **BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT**

Aan de Europese Commissie

Den Haag, 5 november 2026

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer bedankt de Europese Commissie (verder Commissie) voor de op 7 juli 2026 gepubliceerde Commissiemededeling EU-strategie Veehouderij COM (2026)576.[1] Tijdens haar commissievergadering van 27 oktober 2026 is aan de leden de gelegenheid gegeven tot het stellen van vragen in het kader van de politieke dialoog over deze Commissiemededeling. De leden van de fractie van de **BBB**, de leden van de fractie van **D66,** en het lid van de **Fractie-Visseren-Hamakers** mede namens de leden van de fractie **PRO** en de leden van de fractie van de **SP**, hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en stelt de Commissie graag de volgende vragen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

1. De Commissie geeft naar deze leden menen in deze Commissiemededeling aan dat zij ervoor wil zorgen dat veeteeltsystemen blijven aansluiten op de unieke kenmerken van de verschillende regio’s in Europa. Is de Commissie het met de leden van de BBB-fractie eens dat derogatie op mestbeleid past bij een land als Nederland met een voedingsrijke bodem? Is er een kans dat de Commissie weer derogatie kan verlenen aan Nederlandse boeren?
2. De Commissie geeft aan dat topkwaliteit één van de kenmerken van de Europese (veehouderij) landbouwsector is.[2] Is het de Commissie het met de leden van de BBB-fractie eens dat daarom van belang is om de Nederlandse (veehouderij) landbouwsector zo veel mogelijk in stand te houden, aangezien de Nederlandse landbouwsector één van de beste landbouwsectoren is op zowel Europees en mondiaal niveau?
3. De Commissie geeft naar deze leden menen aan dat eerlijkheid niet alleen iets interns is, maar ook extern en wijst hierbij als voorbeeld naar producten die met lagere eisen geproduceerd worden buiten de EU. Dit jaar is het EU MERCOSUR-akkoord inwerking getreden. Deze leden vragen of er al ladingen onderschept zijn die niet voldeden aan de EU eisen. Hoeveel kilogram voedsel is afgekeurd vanuit MERCOSUR-landen die de voedselveiligheid in de Europese Unie in gevaar brengen?

[1] Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's: EU-strategie voor de veehouderij, COM (2026) 576.
[2] Commission staff working document The EU livestock sector, accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, EU Strategy on livestock COM (2026) 576, pg 11.

4. De Commissie stelt dat de Europese veehouderij ongeveer 40% van de totale landbouwproductie vertegenwoordigt en hiermee een zeer belangrijke positie heeft in de voedselketen en economie van de Europese Unie. Deze leden vragen de Commissie op welke manier deze agrarische en economische betekenis meegewogen wordt bij de uitvoering en uitwerking van de EU-voedselstrategie.
5. Op welke wijze wil de Commissie voorkomen dat Europese voorschriften op het gebied van milieubescherming en dierenwelzijn het concurrentievermogen van Europese boeren ten opzichte van boeren en producenten buiten de EU onder druk zetten?
6. Op welke wijze wil de Commissie bewerkstelligen dat bij de beoordeling van milieueffecten van de veehouderij rekening gehouden wordt met de verschillen tussen regionale omstandigheden en productiesystemen?
7. De Commissie stelt vast dat de situatie rondom dierziekten in Europa in 2025 is verslechterd, en dat de beschikbare middelen voor bestrijding en preventie in sommige gevallen beperkt zijn.[3] Welke stappen kan de Commissie nemen om de Europese medefinanciering van veterinaire maatregelen te laten aansluiten bij de epidemiologische situatie?
8. Op welke wijze wil de Commissie waarborgen dat nieuwe en/of aangescherpte dierenwelzijnsmaatregelen gepaard gaan met voldoende financiële ondersteuning voor investeringen die veehouders moeten doen in huisvesting en ziektepreventie zoals vaccinaties?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De strategie beoogt, menen deze leden, bij te dragen aan de toekomstbestendigheid van de Europese veehouderij op basis van de vijf pijlers veerkracht, concurrentievermogen, duurzaamheid, territoriale diversiteit en excellentie. Daartoe formuleert de Commissie sleutelactiviteiten die samen de levensvatbaarheid van de Europese veehouderij moeten waarborgen. De leden van de D66-fractie onderschrijven het belang van het verbeteren van de duurzaamheid, het dierenwelzijn en het duurzaam verdienvermogen van de veehouderijsector. Met name de aandacht voor de rol van de gehele keten bij verduurzaming en de voorgenomen herziening van de dierenwelzijnsregels voor kippen en varkens worden positief ontvangen. Naar aanleiding van de strategie hebben de leden van de D66-fractie met name enkele vragen aan de Commissie over de Nederlandse relevantie van de strategie, de ambities van de Commissie en de samenhang met bestaande Europese Unie en (andere) internationale regelgeving.

Nederlandse context

Allereerst lezen de leden van de D66-fractie dat de strategie veel aandacht besteedt aan het verlaten van landbouwgrond en de ontvolking van gebieden met een lage veedichtheid, zoals de oostelijke grensregio’s en berggebieden. Tegelijkertijd erkent de Commissie dat dat een uniforme benadering niet past bij de diversiteit van de EU en dat plaatsgebonden oplossingen nodig zijn.

1. Kan de Commissie aangeven op welke wijze de strategie recht doet aan lidstaten en regio’s met een hoge veedichthheid en grote druk op ruimte, natuur en water, zoals Nederland? Hoe zorgt de Commissie ervoor dat de differentiatie tussen lidstaten recht doet aan de uitdagingen waar de lidstaten en regio’s met een hoge veedichtheid voor staan?

Dierenwelzijn

[3] Commission staff working document, pg. 14.

Daarnaast merken de leden van de D66-fractie op dat de Commissie de dierenwelzijnsregels voor leghennen, vleeskuikens en varkens wil herzien. Zij verwelkomen dit, maar constateren dat andere diersoorten, zoals rundvee, in de strategie buiten beeld blijven.

2. Is de Commissie voornemens de herziening van de dierenwelzijnsregels uit te breiden naar onder andere rundvee, en zo ja, op welke termijn?

Ook valt deze leden op dat de biologische veehouderij vooral wordt benoemd als kwaliteitskenmerk en marktsegment, zonder specifieke doelen, tijdlijnen of financiering voor verdere opschaling.

3. Welke concrete ambitie heeft de Commissie bovendien om de biologische veehouderij te ontwikkelen als productiesysteem dat bijdraagt aan de verduurzaming van de sector?

De leden van de D66-fractie constateren dat de Commissie gelijkwaardige welzijnseisen voor ingevoerde producten wil introduceren voor niet-Europese landen, in overeenstemming met de WTO-normen.

4. Welke spanningsvelden voorziet de Commissie met de WTO-regels bij het invoeren van deze eisen? En welke ondersteuning of overgangstermijnen overweegt zij om deze landen in staat te stellen aan de eisen te voldoen?

Duurzaamheid

Daarnaast constateren de leden van de D66-fractie dat de Commissie stelt dat een combinatie van ambitieuze technologie en innovatie de emissies van de veehouderij aanzienlijk kan beperken. Volgens de strategie kunnen technologische oplossingen leiden tot een emissiedaling van ten minste 16% in 2040.

5. Deze leden vragen de Commissie of deze daling volstaat om de bijdrage van de landbouw aan het EU-klimaatdoel voor 2040 en aan klimaatneutraliteit in 2050 te realiseren. Welke aanvullende maatregelen acht de Commissie noodzakelijk? Hoe waarborgt zij dat het instrumentarium waaruit lidstaten kunnen kiezen daadwerkelijk leidt tot aantoonbare emissiereducties? Is de Commissie bereid een integrale routekaart op te stellen waarin wordt uitgewerkt hoe de veehouderij op lange termijn kan bijdragen aan het behalen van de Europese klimaatdoelen, inclusief concrete maatregelen, tijdpaden en bijbehorende financiering?

Verder merken de leden van de D66-fractie op dat de EU zich via de '*Global Methane Pledge'* wil inzetten voor methaanreductie en dat de strategie lidstaten de mogelijkheid biedt om investeringen in biogas en biomethaan op te nemen in hun toekomstige NRP-plannen.

6. Deze leden vragen de Commissie hoe de stimulering van groengasproductie binnen de veehouderij zich verhoudt tot de doelstellingen van het '*Global Methane Pledge*', waarbij de deelnemers zich hebben verbonden aan het streven om de mondiale methaanuitstoot in 2030 met ten minste 30% te verminderen ten opzichte van 2020. Is de Commissie van mening dat de inzet op methaanreductie en de stimulering van groengasproductie in de strategie voldoende zijn uitgewerkt om aan deze doelstelling bij te dragen?

De Commissie acht onderzoek en innovatie essentieel voor een veerkrachtigere veehouderij in de EU. Digitalisering, robotisering en AI kunnen hierbij behulpzaam zijn. Deze leden delen de opvatting dat dergelijke instrumenten niet alleen moeten worden ingezet voor productie en kwaliteit, maar nadrukkelijk ook voor duurzaamheid en dierenwelzijn.

7. Deze leden vragen de Commissie welke waarborgen er zijn om te garanderen dat deze technologische vooruitgang daadwerkelijk een positieve impact heeft op duurzaamheid en dierenwelzijn. Hoe wordt deze impact gemeten en gemonitord? In hoeverre worden bij de

toekenning van innovatiefinanciering voorwaarden gesteld aan aantoonbare vooruitgang op het gebied van duurzaamheid en dierenwelzijn?

Vragen en opmerkingen van het lid van de Fractie-Visseren-Hamakers mede namens de leden van de fracties van PRO en de SP

Integraliteit

1. Kan de Commissie aangeven hoe de strategie voor de veehouderij zich verhoudt tot de EU-doelstellingen op het gebied van klimaat, water, biodiversiteit, de transitie naar een meer duurzame en meer plantaardige landbouw, en dierenwelzijn?
2. Welke tegenstrijdigheden ziet de Commissie tussen de verschillende beleidsdoelen, en welke doelen prioriteert de Commissie wanneer tegenstrijdigheden zich voordoen?
3. Welke maatregelen neemt de Commissie om de veehouderijsector te laten bijdragen aan de doelen op het gebied van klimaat, biodiversiteit, en water?
4. Hoeveel besteedt de EU jaarlijks aan promotie van dierlijke producten? Deze leden ontvangen graag een overzicht per jaar voor de afgelopen 5 jaar, gespecificeerd voor verschillende producten/productgroepen.

Subsidies

5. Kan de Commissie aangeven hoeveel EU-subsidie naar de gangbare, intensieve veehouderij ging onder het huidige landbouwbeleid in de periode 2021-2027? Deze leden ontvangen graag een overzicht per jaar, per lidstaat.
6. Kan de Commissie aangeven hoeveel EU-subsidie naar de biologische veehouderij ging in dezelfde periode? Deze leden ontvangen graag een overzicht per jaar, per lidstaat.
7. Kan de Commissie aangeven hoeveel subsidie naar de omschakeling van intensieve veehouderij naar biologisch (of anderszins duurzamer en diervriendelijker) ging? Deze leden ontvangen graag een overzicht per jaar, per lidstaat.
8. Kan de Commissie aangeven hoe het subsidiëren van de intensieve veehouderij zich verhoudt tot het Verdrag van Lissabon dat in artikel 13 dieren als gevoelswezens (‘*sentient beings’*) erkent?
9. Kan de Commissie aangeven hoe subsidies aan de intensieve veehouderij zich verhouden tot de EU-doelstellingen op het gebied van klimaat, water en biodiversiteit?
10. Is de Commissie voornemens de subsidies aan de gangbare, intensieve veehouderij stop te zetten? Zo ja, hoe en wanneer, en zo nee, waarom niet?
11. Welke duurzaamheids- (klimaat, biodiversiteit, water) en dierenwelzijnseisen verbindt de Commissie aan subsidies aan de veehouderij?

Overige vragen

12. Is de Commissie het met deze leden eens dat het ontwikkelen van de insectenkwekerij onwenselijk is, gezien de duurzaamheidsproblemen in deze sector?
13. Vindt de Commissie dat de veehouderij strategie voldoende voldoet aan de wensen van het burgerinitiatief '*End the Cage Age*'? Zo ja, hoe? Zo nee, welke additionele maatregelen gaat de Commissie nemen om wel recht te doen aan het burgerinitiatief?[4]
14. Wat is de visie van de Commissie op de duurzaamheid en wenselijkheid van het gebruik van visserijproducten voor veevoer en producten uit de veeteelt voor aquacultuur?

[4] Europees burgerinitiatief ‘End the Cage Age’, 2021 https://food.ec.europa.eu/

15. Methaanemissies in de veehouderij vormen de grootste bron van landbouwemissies in de EU. Hoe wil de Commissie deze emissies op een dierwaardige manier terugdringen (dus niet door middel van veranderingen in het voer)?
16. Is de Commissie het met deze leden eens dat het houden van minder dieren de meest doeltreffende manier is om de methaan uitstoot te verminderen?

Vragen naar aanleiding van de Bijlage[5]

17. Welke definities van duurzaamheid en dierenwelzijn hanteert de Commissie bij actie 9?
18. Naar aanleiding van actie 12: welke risico's voor lock-in van de intensieve, gangbare veehouderij ziet de Commissie bij het ondersteunen van circulariteit, de bio-economie en biomassavalorisatie?
19. Naar aanleiding van actie 12: wat bedoelt de Commissie met ondersteunen? Valt hier ook subsidie onder? Zo ja, worden hierbij eisen gesteld t.a.v. duurzaamheid en dierenwelzijn?
20. Naar aanleiding van actie 13: welke concrete acties gaat de Commissie ondernemen in haar streven naar normen voor dierenwelzijn die gelden voor ingevoerde producten?
21. Waarom zet de Commissie in op nieuwe marktkansen voor Europese uitvoer? Hoe verhoudt dit zich tot de EU-doelstellingen op het gebied van klimaat, natuur en water?
22. Naar aanleiding van actie 14: wat is het doel van de vereenvoudiging van de agrovoedingswetgeving? Is dit om het gebruik van dierlijke bijproducten te faciliteren? Zo ja, waarom kiest de Commissie hiervoor? Aan welke toepassingen denkt de Commissie hierbij?
23. Naar aanleiding van acties 16 en 17: waarom kiest de Commissie alleen voor dierenwelzijnsmaatregelen voor kippen en varkens? Waarom niet ook voor alle andere in de landbouw gehouden dieren? Deze leden ontvangen graag een verklaring per diersoort.
24. Wanneer wil de Commissie kooien voor legkippen en vleeskuikens hebben uitgefaseerd?
25. Wanneer wil de Commissie de overgang naar hoksystemen voor varkens hebben gerealiseerd?
26. Naar aanleiding van actie 18: waarom kiest de Commissie er niet voor om simpelweg de export naar niet-EU landen van levende dieren te verbieden, in plaats van hierover de dialoog aan te gaan?
27. Kan de Commissie aangeven wat de planning is voor de activiteiten onder actie 19?
28. Naar aanleiding van actie 26: wat is de definitie van de Commissie van een duurzame veeteelt?
29. Naar aanleiding van actie 27: waarom kiest de Commissie voor extra slachthuizen? Hoe past deze actie in de transitie naar een duurzame en meer plantaardige landbouw?
30. Naar aanleiding van actie 32: hoe en wanneer wil de Commissie het EU-actieprogramma voor biologische landbouw herzien? Wat zijn de ambities van de Commissie voor de biologische landbouw en door middel van welke acties gaat zij deze ambities realiseren?

De vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ziet met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangt deze graag uiterlijk binnen drie maanden.

G.J. Oplaat
Voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

[5] Bijlage bij Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's EU-strategie voor de veehouderij: belangrijkste acties van de Commissie, COM(2026)576.